

Sporočilo za javnost

Luxembourg, 5. decembra 2019

Ukrepi EU za stabilizacijo dohodkov kmetov: uporabljali so se malo, nadomestila pa so bila prekomerna

Glede na ugotovitve v novem poročilu Evropskega računskega sodišča so bili cilji instrumentov EU, s pomočjo katerih lahko kmetje svoje dohodke zavarujejo pred padajočimi cenami in izgubami pri proizvodnji, le delno doseženi, instrumenti pa so se uporabljali malo in neenakomerno. Poleg tega nekateri izredni ukrepi po besedah revizorjev niso bili ustrezno ciljno usmerjeni in lahko privedejo do nesorazmernih izplačil nadomestil.

Skupna kmetijska politika EU (SKP) vsebuje vrsto ukrepov, namenjenih zagotavljanju stabilnih in ustreznih dohodkov kmetov. Neposredna plačila, ki so bila izplačana 6,4 milijona kmetom v 28 državah članicah, znašajo 41 milijard EUR letno. SKP poleg teh neposrednih plačil zajema tudi posebne instrumente za preprečevanje in obvladovanje tveganj in kriz v kmetijskem sektorju. Za stabilizacijo dohodkov kmetij se na primer lahko uporabijo zavarovanje in vzajemni skladi. Obstajajo tudi izredni ukrepi, namenjeni stabilizaciji trga kot celote ob resnih motnjah, na primer leta 2014, ko se je Rusija odločila prepovedati uvoz nekaterih kmetijskih proizvodov iz EU.

Revizorji so pregledali zlasti, ali so se ta orodja učinkovito izvajala in ali so prinašala rezultate. Osredotočili so se predvsem na podporo EU za zavarovanje in izredne ukrepe, uvedene za sektor sadja in zelenjave po ruskih sankcijah leta 2014.

Revizorji priznavajo, da SKP vsebuje različne vrste zaščite dohodkov. Pri tem imajo pomembno vlogo neposredna plačila. V povprečju namreč pomenijo četrtno dohodkov kmetij in kmetom omogočajo, da se bolje spopadajo s padajočimi cenami in manjšo proizvodnjo, zaradi česar je njihova potreba po zavarovanju manjša. Poleg tega SKP vse bolj podpira preventivne ukrepe, zlasti s spodbujanjem kmetov k izvajanju dobrih kmetijskih in okoljskih praks. Vendar pa so revizorji odkrili, da ta dejavnost le malo vpliva na ravnanje kmetov, saj so lahko zavarovani kmetje manj naklonjeni uporabi poslovnih strategij za povečanje odpornosti in prilagoditev na podnebne spremembe.

Namen tega sporočila za javnost je predstaviti glavna sporočila posebnega poročila, ki ga je sprejelo Evropsko računsko sodišče. Celo poročilo je na voljo na www.eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi - L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Po njihovih besedah je imela večina sredstev v višini 2,6 milijarde EUR, ki ga je EU v proračunu namenila za pomoč kmetom pri zavarovanju pred volatilitnostjo cen in izgubami pri proizvodnji, le malo učinka. Sredstva dosežejo zelo majhen delež kmetov, saj se je manj kot 10 % tistih, ki so zavarovani, zavarovalo s podporo EU. Večina kmetov niti ne razmišlja o blažitvi tveganja, saj pričakujejo, da bodo v primeru krize v vsakem primeru dobili znatno javno pomoč. Poleg tega podpora EU za zavarovanje ni usmerjena v tiste, ki jo zares potrebujejo. Revizorji so v dveh državah članicah, v katerih se ta podpora največ uporablja (Italiji in Franciji), opazili koncentracijo v sektorju vina. V tem sektorju, v katerem zavarovani kapital lahko znaša tudi 115 000 EUR na hektar, bi številni upravičenci glede na njihovo finančno zmogljivost in profil tveganja svojo proizvodnjo zavarovali tudi brez subvencij EU.

„Trenutno obstaja malo dokazov o tem, da ta podpora za stabilizacijo dohodkov kmetov prinaša dodano vrednost EU,“ je povedal član Evropskega računskega sodišča Samo Jereb, ki je pristojen za poročilo. „Ukrepe bi bilo treba dodatno ciljno usmeriti, da jih bodo lahko uporabili tisti kmetje, ki jih najbolj potrebujejo, in na način, ki ni v nasprotju z razvojem bolj preventivnega in odpornega kmetijstva EU.“

EU v zvezi s sredstvi v višini 513 milijonov EUR, porabljenimi v obdobju 2014–2018 za sadje in zelenjavo kot odziv na rusko prepoved, ni določila objektivnih parametrov za odločanje o njihovi uporabi. Tako so na primer 61 % podpore prejeli pridelovalci jabolok (predvsem na Poljskem), čeprav je izvoz jabolok ostal večinoma nespremenjen ali se je celo povečal. Izredni ukrepi so se uporabljali tudi za drugo sadje (kot so breskve in nektarine), in sicer kot obravnavanje strukturne prekomerne proizvodnje znotraj EU in ne enkratne motnje na trgu. Poleg tega so revizorji ugotovili, da je bila podpora EU za umik proizvodov s trga za brezplačno razdelitev draga. V nekaterih primerih so stopnje izplačil znatno presegle tržne cene, kar je omogočalo prekomerna nadomestila. Revizorji so tudi ugotovili, da se je večina proizvodov, umaknjenih s trga za sheme brezplačne razdelitve, na koncu vrnila na trg v drugačni obliki (na primer kot sok v Grčiji in Španiji) in le majhen del je prišel do ljudi v stiski.

Revizorji glede na nedavne zakonodajne predloge za prihodnjo SKP, s katerimi se skuša povečati osredotočenost na obvladovanje tveganj, Komisiji priporočajo, naj:

- spodbuja kmete, da se bolje pripravijo na krize,
- bolje oblikuje in spremlja podporo za zavarovanje,
- pojasni merila za uvedbo in odpravo izrednih ukrepov ter
- prilagodi nadomestila za ukrepe umikov s trga.

Pojasnila za urednike

Posebno poročilo št. 23/2019 – Stabilizacija dohodkov kmetov: celovit sklop orodij, toda treba je obravnavati to, da so se instrumenti malo uporabljali in da so bila izplačana prekomerna nadomestila – je na voljo na spletišču Sodišča (eca.europa.eu) v 23 jezikih EU.

Sodišče je novembra 2018 objavilo svoje [mnenje o zakonodajnih predlogih Komisije za prihodnjo SKP](#).

Do konca leta 2020 namerava Sodišče objaviti tudi posebno poročilo o izrednih ukrepih, ki jih je EU sprejela v odziv na motnje na trgu mleka in mlečnih izdelkov v obdobju 2014–2017. V tem sektorju

je bilo porabljenih približno 740 milijonov EUR, deloma za nadomestilo kmetom za sankcije Ruske federacije. S tem povezan [napovednik revizije](#) je bil objavljen oktobra 2019.

Evropsko računsko sodišče svoja posebna poročila predstavlja Evropskemu parlamentu in Svetu EU ter drugim zainteresiranim stranem, kot so nacionalni parlamenti, deležniki v gospodarstvu in predstavniki civilne družbe. Velika večina priporočil Sodišča se izvede.

Kontaktna oseba za medije za to poročilo

Vincent Bourgeais – E: vincent.bourgeais@eca.europa.eu

T: (+352) 4398 47 502 / M: (+352) 691 551 502